సుప్రీం కోర్టు రిపోర్టులు

ది కమీషనర్ ఆఫ్ ఇన్కం టాక్స్

మధ్యప్రదేశ్ & భోపాల్, నాగపూర్

వర్సెస్

భోపాల్ టెక్స్టైల్స్ లిమిటెడ్, భోపాల్

1960

అక్టోబు

ర్ 17

(ఎస్. కె. దాస్, ఎం.హిదయతుల్లా మరియు జె.సి. షా, న్యాయమూర్తులు.)

ఆదాయపు పన్ను – ప్రవాస సంస్థ ద్వారా వస్తువుల సరఫరా – చెల్లింపు స్థలం, విక్రేత ద్వారా డబ్బు రసీదు జరిగినప్పుడు – బ్యాంక్ విక్రేత యొక్క ఏజెంట్ అయినప్పుడు – రైల్వే రసీదు , వస్తువుల టైటిల్ పత్రం అయితే – వస్తువులలో ఆస్తి, ఎప్పుడు కొనుగోలుదారుకు బదిలీ చేయబడింది.

ప్రతివాది, ఒక ప్రవాస సంస్థ , అకౌంటింగ్ సంవత్సరంలో బ్రిటిష్ ఇండియాలోని కొనుగోలుదారులకు F. O. R. ద్వారా భోపాల్ కు వస్తువులను సరఫరా చేసింది. రైల్వే రశీదులను భోపాల్‌లోని ఒక బ్యాంకుకు అందజేసి , బిల్లు మరియు కలెక్షన్ ఛార్జీల చెల్లింపుల రసీదుపై పేర్కొన్న కొనుగోలుదారులకు మాత్రమే సరుకుల రైల్వే రశీదులను అందజేయాలని సూచించింది. పన్ను విధించదగిన ప్రాంతంలోని బ్యాంక్ శాఖలు కొనుగోలుదారుల నుండి చెల్లించాల్సిన మొత్తాలను సేకరించి, వాటిని ప్రతివాది క్రెడిట్ కి భోపాల్‌కు బదిలీ చేశాయి.

బ్రిటీష్ ఇండియాలో వస్తువులలో లాభాలు పొందారా లేదా స్వీకరించబడినట్లు భావించారా అనేది ప్రశ్న.

నిర్ణయించబడినది, ఆదాయపు పన్ను కమిషనర్ వర్సెస్ PM రాథోడ్ & కోలో ఈ కోర్టు నిర్ణయం ఈ సందర్భంలో ; ఆదాయం,మరియు లాభాలు లేదా రాబడి తప్పనిసరిగా పన్ను పరిధిలోకి వచ్చినట్లు భావించాలి.

ఏజెంట్‌కు చెల్లించే వాస్తవ చెల్లింపులు విక్రేత ద్వారా డబ్బును స్వీకరించే స్థలాన్ని నిర్ణయిస్తుంది. తక్షణ సందర్భంలో, రైల్వే రసీదులను బ్యాంక్ కొనుగోలుదారులకు అందజేయకూడదు, విక్రేత సూచనల ప్రకారం , వస్తువుల విలువకు చెల్లింపులు బ్యాంకుకు అందితే తప్ప ,

కొనుగోలుదారులు ప్రతిఘటించలేరు. బ్యాంకును విక్రేత యొక్క ఏజెంట్‌గా చేయడానికి ఇది సరిపోతుంది.

నిర్ణయించబడినది, అలాగే, రైల్వే రసీదు అనేది వస్తువులకు టైటిల్ యొక్క పత్రం మరియు అన్ని ప్రయోజనాల కోసం , వస్తువులను సూచిస్తుంది. రైల్వే రసీదు చెల్లింపుపై సరుకు కొనుగోలుదారుడికి అందజేసినప్పుడు, వస్తువులలోని ఆస్తి బదిలీ చేయబడుతుంది.

ఆదాయపు పన్ను కమిషనర్ v. పి. ఎం. రాథోడ్ అండ్ కో ., [1960] 1 S.C.R.401, ఆధారపడింది.

సివిల్ అప్పీల్ అధికార పరిధి: సివిల్ అప్పీల్ నం. 755/1957.

మాజీ నాగ్‌పూర్ హైకోర్టు , Misc.సివిల్ కేసు నం. 240/1953 యొక్క 1955 మార్చి 23 నాటి తీర్పు మరియు ఆర్డర్ నుండి ప్రత్యేక అనుమతి ద్వారా అప్పీల్ చేయబడింది.

అప్పీలుదారు కోసం కె.ఎన్. రాజగోపాల్ శాస్త్రి, ఆర్.హెచ్. ఢేబర్ మరియు డి.గుప్తా.

వేదవ్యాస, ఎస్.ఎన్.ఆండ్లీ, జె.బి.దాదాచాంజీ, రామేశ్వర్ నాథ్ మరియు పి. ఎల్.వోహ్రా , ప్రతివాది కోసం.

1960, అక్టోబర్, 17న కోర్టు తీర్పు వెలువరించినవారు,

హిదయతుల్లా, న్యాయమూర్తి : – ఈ అప్పీల్ , ప్రత్యేక అనుమతితో, నాగ్‌పూర్ హైకోర్టు తీర్పుపై భారత ఆదాయపు పన్ను చట్టం , 1922, సెక్షన్ 66(1)కింద ఒక సూచనతో దాఖలు చేయబడింది. దీని ద్వారా హైకోర్టు కింది ప్రశ్నకు ప్రతికూలంగా సమాధానం ఇచ్చింది:

"మదింపుదారు కంపెనీ ద్వారా లేదా దాని తరపున భారత ఆదాయపు పన్ను చట్టం , 1922, సెక్షన్ 4 (1)(a) ప్రకారం బ్రిటీష్ ఇండియాలో రూ. 4,10,785 విలువ గల వస్తువులపై దామాషా లాభాలు పొందబడినదా లేదా స్వీకరించబడినట్లు భావించబడినదా".

ఆదాయపు పన్ను కమిషనర్ , మధ్యప్రదేశ్ మరియు భోపాల్ అప్పీలుదారులు మరియు భోపాల్ టెక్స్‌టైల్స్ లిమిటెడ్ , భోపాల్ ప్రతివాది. 1944-45 అసెస్‌మెంట్ సంవత్సరానికి , ప్రవాస సంస్థ అయిన కంపెనీ సెక్షన్ 4(1)(సి) కింద 'నివాసి మరియు సాధారణ నివాసిగా పరిగణించబడింది.

ఆదాయపు పన్ను చట్టం యొక్క ఖాతా సంవత్సరంలో, అది తయారు చేసిన వస్తువులను భారత ప్రభుత్వానికి లేదా ఆగ్రా, అలహాబాద్ మరియు ఢిల్లీలోని నామినీలకు సరఫరా చేసింది. ప్రభుత్వ ఆదేశాల ప్రకారం, వస్తువులకు వ్యతిరేకంగా చెల్లింపు చేసిన నామినేట్ చేయబడిన వ్యక్తులకు సరుకులు నేరుగా పంపబడ్డాయి. సరుకులన్నీ F.O.R. భోపాల్‌కు పంపబడ్డాయి మరియు రైల్వే సరుకు రవాణా మరియు ఇతర ఛార్జీలు కొనుగోలుదారులు భరించవలసి ఉంటుంది, వీరికి భోపాల్‌లోని ఇంపీరియల్ బ్యాంక్ కు కంపెనీ ద్వారా సరుకుల పేరుతో తయారు చేయబడిన రైల్వే రసీదులు పంపబడ్డాయి. భోపాల్ బ్రాంచ్ రైల్వే రసీదులను ఆగ్రా, అలహాబాద్ మరియు ఢిల్లీలోని బ్యాంక్ శాఖలకు పంపింది, ఇది కొనుగోలుదారుల నుండి చెల్లించాల్సిన మొత్తాలను సేకరించి, వాటిని కంపెనీ క్రెడిట్‌గా భోపాల్‌లోని ఇంపీరియల్ బ్యాంక్‌కు బదిలీ చేసింది. ఈ వాస్తవాలపై మొత్తం రూ. 4,40,373 బ్రిటీష్ ఇండియాలో అందుకున్నట్లు డిపార్ట్‌మెంట్ వద్ద ఉంది. ఆ మొత్తం ప్రభుత్వానికి నేరుగా సరఫరా చేసిన రసీదులను సూచించే రూ. 29,588 ఇప్పుడు వివాదంలో లేదు. బ్యాలెన్స్ మొత్తాన్ని సూచిస్తుంది, ఇది సూచన యొక్క విషయం.

సాధారణ అప్పీళ్ల తర్వాత, డబ్బు అందలేదని కంపెనీ చేసిన వాదన, బ్రిటిష్ ఇండియా ట్రిబ్యునల్ అంగీకరించలేదు. ట్రిబ్యునల్ వివాదం జరిగిన స్థలం గురించి నిర్ణయించలేదు. అప్పుడు పైన ఉదహరించిన ప్రశ్నకు ట్రిబ్యునల్ ఒక సూచన చేసింది. సూచనను నిర్ణయించడంలో హైకోర్టు, 1930 ఇండియన్ సేల్ ఆఫ్ గూడ్స్ యాక్ట్ కింద ఆస్తిని ఆమోదించే ప్రశ్నను పరిశీలించింది మరియు వస్తువులలోని ఆస్తి కొనుగోలుదారులకు బదిలీ చేయబడినందున, ఇంపీరియల్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, భోపాల్, తప్పనిసరిగా "రైల్వే రసీదులను కొనుగోలుదారుల ఏజెంట్లుగా స్వీకరించినట్లు భావించాలి". కారణాన్ని కొనసాగిస్తూ, గౌరవ న్యాయమూర్తులు గమనించారు:

"అలాగే ఆగ్రా, అలహాబాద్ మరియు ఢిల్లీలోని బ్యాంక్ బ్రాంచ్‌లు కొనుగోలుదారుల నుండి డబ్బును సేకరించి భోపాల్ బ్రాంచ్‌కు బదిలీ చేసినప్పుడు వారికి ఏజెంట్లుగా పనిచేశాయి. ఈ దృష్టిలో, బ్రిటిష్ ఇండియాలో అసెస్సీ కంపెనీ లాభాలు పొందగలవని చెప్పలేము. ఇది భోపాల్ బ్రాంచ్‌కు తన స్వంత ఖాతాకు క్రెడిట్ చేసినప్పుడు మాత్రమే డబ్బును అందుకుంటుంది మరియు అది భౌతిక సమయంలో బ్రిటిష్ ఇండియాలో లేదు ".

కంపెనీకి వచ్చే ఆదాయం, లాభాలు లేదా రాబడి ఆధారంగా ట్రిబ్యునల్ కేసును నిర్ణయించలేదు. అది బ్రిటీష్ ఇండియాలో ఉందా లేదా అప్పుడు పన్ను విధించదగిన భూభాగాల

వెలుపల ఉన్న భోపాల్‌లో ఉందా అనేది వాస్తవ రసీదుపై నిర్ణయించబడింది. అందువల్ల, కంపెనీ ద్వారా డిస్పోసల్ హక్కు లేకుండానే వస్తువులలోని ఆస్తి పూర్తిగా కొనుగోలుదారులకు చేరిందని చెప్పవచ్చా లేదా అనే సమస్యతో మనం ఆందోళన చెందాల్సిన అవసరం లేదు. బ్యాంకుకు రైల్వే రసీదులు అందిన తర్వాత సరుకులు ఖచ్చితంగా కొనుగోలుదారుల వద్ద ఉన్నాయా అనేది కొంత సందేహం. ఇది సాక్ష్యంగా ఉంది – మరియు ఇన్‌కమ్‌టాక్స్ ఆఫీసర్ ద్వారా ప్రచారం చేయబడింది – కంపెనీ, రైల్వే రసీదుని భోపాల్‌లోని ఇంపీరియల్ బ్యాంక్‌కు అందజేసినప్పుడు , రైల్వేను బట్వాడా చేయమని బ్యాంకును కోరిన కవరింగ్ లెటర్‌తో పాటుగా బిల్లు మొత్తం మరియు కలెక్షన్ ఛార్జీల చెల్లింపుకు వ్యతిరేకంగా కొనుగోలుదారులకు రసీదు మరియు బిల్లు ఇవ్వమని కోరింది. ఈ విషయానికి సంబంధించి, మేము ఎటువంటి తుది అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేయనప్పటికీ , డిస్పోస్ చేసే హక్కు కంపెనీ నుండి విడిపోయి ఉందా అనే సందేహం మాకు ఉంది.

రైల్వే రసీదు అనేది వస్తువులకు టైటిల్ యొక్క పత్రం మరియు అన్ని ప్రయోజనాల కోసం , వస్తువులను సూచిస్తుంది. రైల్వే రసీదు చెల్లింపుపై సరుకుదారుడికి అందజేసినప్పుడు , వస్తువులలోని ఆస్తి బదిలీ చేయబడుతుంది. ఈ సందర్భంలో, హైకోర్టు తీర్పు ప్రకారం రైల్వే రశీదులు గుత్తేదారుల పేరిట ఉన్నందున వస్తువులలోని ఆస్తి కొనుగోలుదారులకు చేరిందని చెప్పగలరా అనేది గణనీయమైన సందేహం. మేము సంచిత ప్రశ్నను నిర్ణయించడం లేదు కాబట్టి , మేము విషయాన్ని వివరించడం లేదు.

ఆ మొత్తం ఎక్కడి నుండి వచ్చిందన్న ప్రశ్నకు ఇప్పుడు ట్రిబ్యునల్ అభిప్రాయం సరైనదేననడంలో సందేహం లేదు. ఈ ఆదాయాన్ని కంపెనీ ఏజెంట్‌గా వ్యవహరిస్తున్న ఇంపీరియల్ బ్యాంక్ కొనుగోలుదారుల నుండి ఆగ్రా, అలహాబాద్ లేదా ఢిల్లీలో పొందింది. కంపెనీ రైల్వే రశీదులను బ్యాంకుకు అందజేసింది మరియు చెల్లింపు అందకపోతే కొనుగోలుదారులకు రైల్వే రశీదులను అందజేయవద్దని బ్యాంకును కోరింది. బ్యాంకును కంపెనీకి ఏజెంట్‌గా చేయడానికి ఇది సరిపోతుంది. బ్యాంక్‌కి కంపెనీ ఇచ్చిన సూచనలను కొనుగోలుదారులు వ్యతిరేకించలేరు , బ్యాంక్ వారి ఏజెంట్ కనుక వారు నిస్సందేహంగా చేయగలరు . ఆదాయపు పన్ను కమీషనర్ వర్సెస్ పి. ఎం రాథోడ్ అండ్ కంపెనీ ([1960] 1 S.C.R.401) లో ఈ కోర్టు దీనిని నిర్దేశిం చింది. మిస్టర్ వేదవ్యాస వాదిస్తూ , అక్కడ రైల్వే రసీదులు "స్వయంగా" ఉన్నందున, ఇక్కడ రైల్వే రసీదులు సరుకుదారుడి పేరు మీద తయారు చేయబడ్డాయి. ఈ వ్యత్యాసంపై ఏదీ మారదు. టైటిల్ పత్రం వస్తువులు దాని కోసం చెల్లింపు

స్వీకరించబడే వరకు మరియు దానిని అప్పగించే వరకు ఇప్పటికీ కంపెనీ యొక్క ఆస్తి.ఈ విషయం దృష్టిలో ఉంచుకొని ప్రశ్నర్థకమైన కేసులో తీర్పు.

మిస్టర్ వేదవ్యాస చివరకు వాదిస్తూ , పార్టీల మధ్య ఒప్పందం ప్రకారం వస్తువులు F.O.R. ద్వారా భోపాల్‌కు పంపించి, అక్కడ ధర కూడా చెల్లించాలి. భోపాల్‌లోని బ్యాంకుకు రైల్వే రసీదులను అందజేయడం అగ్రిమెంట్‌కు అనుగుణంగా ఉందని , చివరికి ఆ డబ్బును బ్యాంకు పొంది భోపాల్‌లో కూడా అందజేసిందని , అందువల్ల ఆ డబ్బును అక్కడ స్వీకరించబడిందని భావించాలని ఆయన వాదించారు. ఇది, మా అభిప్రాయం ప్రకారం , లావాదేవీ యొక్క స్వభావాన్ని నిజంగా సూచించదు. ఎటువంటి సందేహం లేదు , ఒప్పందం ప్రకారం , భోపాల్‌లో చెల్లింపు చేయాలి ; కానీ పరిస్థితులు దాని నుండి వేబేదించి నట్టు చూపుతున్నాయి మరియు కొనుగోలుదారులకు చెల్లింపుకు వ్యతిరేకంగా రసీదులను అందజేయాలనే అభ్యర్థనతో రైల్వే రసీదులను ఒకరి స్వంత బ్యాంకర్లకు అప్పగించే సాధారణ వ్యాపార పద్ధతిని అనుసరించారు. మేము పైన చూపిన విధంగా, బ్యాంక్ విక్రేతల ఏజెంట్‌గా ఉంది మరియు ఏజెంట్‌కు చెల్లించే వాస్తవం డబ్బును స్వీకరించే స్థలాన్ని కంపెనీ నిర్ణయిస్తుంది. ఆ ప్రదేశం ఆగ్రా , అలహాబాద్ లేదా ఢిల్లీలో ఉండేది. ఈ దృక్కోణంలో , ఆదాయం, లాభాలు లేదా రాబడి తప్పనిసరిగా పన్ను పరిధిలోకి వచ్చిన ప్రాంతాలలో స్వీకరించబడినట్లు భావించాలి మరియు ప్రశ్నకు సమాధానం నిశ్చయాత్మకంగా ఉండాలి.

తదనుగుణంగా మేము అప్పీల్‌ను అనుమతిస్తున్నాము మరియు ప్రశ్నకు నిశ్చయాత్మకంగా సమాధానం ఇచ్చాము. అప్పీలుదారు ఇక్కడ మరియు హైకోర్టులో అతని ఖర్చులకు అర్హులు.

అప్పీల్ అనుమతించబడింది.